

Драган Тешовић

ЗАЈЕДНИЧКА
ИЗЛОЖБА

ТЕШОВИЋ ДРАГАН рођен је 20. 01. 1962. године у Бору. Запослен је у Индок центру Института за бакар у Бору као библиотекар.

До сада је у Књижевном клубу “Инорог” из Бора штампао драму *Како васијијаји андроида* (Нушићева награда за 1997. г.) и лутка игру *Доживљаји слајке феферонке*.

Ожењен је и отац је две предивне девојчице (што је и његов највећи уметнички домет).

Драган ТЕШОВИЋ

ЗАЈЕДНИЧКА ИЗЛОЖБА

ЛИЧНОСТИ:

МОДЕРН: уметник – кустос модернистичког опредељења

КЛАСИК: присталица класицизма

АПСТРАКТ: негује класично сликарство

КУБИСТ: водећи кубистички уметник

ХИПЕР: високо цењени хиперреалиста

НАИВАЦ – МИЛЕ, наивни сликар из Вукојеба

КРИТИЦИ: 1, 2 и 3

Н. Н. : Професор историје уметности из Вукојеба

Портир/Директор: МРНЦА

ПОРТИР: Сањиви

ДИРЕКТОР/ПОРТИР

ГРАДОНАЧЕЛНИК

ВЕЛИКИ ЈЕДИНИ ОН!

БУЉУК ТЕЛОХРАНИТЕЉА

ТВ (камермани, новинари, водитељи, чистачице)

СТАНОЈКА ПРЦОЈКА са оркестром

НАСТАВНИК и буљук деце

Друга постава уметника

ПРЕДИГРА

“На поподневном коктелу у чувеној лондонској галерији владала је неуобичајена гужва... У холу је, веровали или не госте сачекивала овца... ова животиња је мртва и није храна, већ уметност... Животиња, која је специјално препарирана виси у петпостотном раствору формалдехида у прелепој стакленој кутији. Јасно је да купац, један од највећих британских колекционара МОДЕРНЕ УМЕТНОСТИ и обожавалаца Херстовог опуса, сигурно није у току са ценама меса на лондонској пијаци. За овцу је платио 25 000 фунти... За само 30 година Демијан Херст је најуспешнији уметник британске младе генерације, тема ТВ документарца, предмет великог медијског интересовања и велике зависти. Једно од његових најславнијих дела је крава и теле подељени напола. Дело је названо “Мајка и дете одвојени” (Коштало је 65000 фунти да се направи, а продајна цена му је 140 000 фунти)... један од четири кандидата за Тарнерови награду, највеће британско признање за модерну уметност. Уз њега, ту су били и Марк Вилинџер, креатор реалистичких слика на тему коњских трка; Мона Хатум, која је између осталог, била номинована због ЕНДОСКОПИЈЕ УНУТРАШЊОСТИ СВОЈЕ ВАГИНЕ...

“Заволети овцу”, “Наша борба “30. 12. 1996. г.

* * *

Амерички уметник Христо, који је светку славу стекао “паковањем” историјских споменика... Уметник бугарског порекла се прославио “паковањем” Рајхстага које је у Берлин 1995. г. привукло ВИШЕ ОД 5 000 000 посетилаца... Пројекат “Преко реке” предвиђа разапињање платна дугачког десетак километара изнад неке реке (можда Арканзас). “Платно ће, објашњава Христо пратити облик речног корита и изражавати снагу реке.”

* * *

Дански колекционар уметничких дела Џон Хунов тражи 300 000 круна (преко 46 000 долара) одштете од једног музеја којег оптужује да је лоше чувао дело из његове збирке под називом “Уметничково говно” – конзерву пуну уметничког измета. Џон Хунов је то “уметничко дело” купио од Италијана Пјера Манзонија, а позајмио га је музеју Рендерс... Он додаје да је слична Манзонијева кутија на аукцији код “Сотбија” продата за 400 000 круна (преко 61 000 долара)

“Политика“, 05. 06. 1997. г.

“АХ, ТА УМЕТНОСТ!”

Посвећено: Зорану Сijanковићу, великом уметнику (боље рећи “правом уметнику”) који је из једне вукојевине, преко Београда (сиц!), дошао у ову нашу, борску вукојевину. За усвојено на неиспуњено обећање о предавању.

1. СЦЕНА

Класична провинцијска галерија – широка, просторана, слабо осветљена. По галерији су распоређене скулптуре, а по зидовима слике. На улазу портирница, овећа, удобна, са две-три фойеле, телевизором, малим баром... Кроз сјака се виде смејови снега. Из галерије воде троје вратица у суседне просторије

МОДЕРН: *(Улази у галерију и отпреса снег са танког каиутића)*
Шта мислите да ли ће нам дати да једемо?

КЛАСИК: Ко зна? Овде можда и не расте ништа за јело. Ако су им све зиме овакве, тешко да биљке могу да се опораве до следеће зиме, а камо ли да донесу плод.

ХИПЕР: Ма, ако им све успева као снег – биће јела преко главе!

АПСТРАКТ: Ви, хиперреалисти увек све видите у плусу. Кад су у овој држави уметници јели!?

ХИПЕР: А ти и да је храна пред тобом не би је препознао.
(Узима са сточића калалог изложбе и на њему црта тро-ућао. Пружа калалог Апстракту)
Ево ти једне апстрактне јабуке.

АПСТРАКТ: *(Отвара и разгледа калалог)*
Шта? Само једна слика у каталогу? Само једна моја слика? Директоре!!! Ја не остајем овде! Повлачим слике!

ХИПЕР: А шта ћеш? Опет кроз сметове?

ПОРТИР: Шта се дереш, бре?

АПСТРАКТ: Ти си директор?

ПОРТИР: *(Поносно)*
Не! Ја сам портир!

АПСТРАКТ: Хоћу директора! Шта ја са тобом имам да причам?

ПОРТИР: Пааа, ја сам правио каталог...

АПСТРАКТ: Али... ја имам само једну слику!?!

ПОРТИР: Коју?

Апстракт му показује.

ПОРТИР: Да сам се ја питао ни то не би имао! Него директор рек'о: од сваког најмање по комад!

АПСТРАКТ: Ти правио каталог?

- ПОРТИР: А што да не? Ко би други? Ја сам најписменији!
- АПСТРАКТ: Шта си ти у уметности? Шта ти разумеш?
- ПОРТИР: Ја? Уметност? Па кад мене оно “Ој ливадо покошена” погоди у коленца – то је уметност! А ове брљотине и моје дете зна да нацрта.
- АПСТРАКТ: Штааа?
- ПОРТИР: Шта – шта? Па те твоје троуглиће и линије.
- Ајсџиракџи у њихом бесу жваће кайјалоџ.*
- ХИПЕР: Опа! Изгледа стварно нема хране!
- КЛАСИК: Рекох ти ја.
- ПОРТИР: Господо, изволите у Галерију!
- МОДЕРН: *(Рукује се)*
Паја Модерниста!
- КЛАСИК: Мишко С. Трнавчевић – класициста.
- КУБИСТ: Леон! Посетио Кубу, дакле – кубиста!
- ХИПЕР: Хиперреал Божа... И ја не волим оног Апстракта!
- НАИВАЦ: Еј, Мрнџо!
- ПОРТИР: *(Рукује се са наивцем)*
Миле! Ти! Шта ћеш овде по овом кијамету?
- НАИВАЦ: Излажем!
- ПОРТИР: Са овим идиотима?
- НАИВАЦ: Ах, шта ћеш? Што би рек’о мој духовну учитељ у оној књиги: “Стјецај околности”. Онда када сам се свађао са Милевом она ми по обичају рече да сам обичан сеља без основне школе.
- ПОРТИР: Ја би’ је утеп’о!
- НАИВАЦ: Ма, теп’о сам је и ја до сада. Ал’, сад ми нешто паде на памет. Решио да јој покажем да сам основну завршио. Свих шест разреда! Узео дечје темпере, знаш да ми учитељ прич’о да сам талентован за то, и ту, на столњаку, док сам пио ракију нацртао петла и рашчерупану кокошку. Хтео да јој докажем да сам био у школу и да јој покажем шта је чека! Уђе моја жена и каже: “Па ти си наивац! ”Ја је ту утепам к’о вашку и тепао сам је још три дана чим отвори уста. Она се онда попне на таван и дигне стубе, па ми објасни да наивац није исто што и наиван...

Вади ракију из ѿорбе. Поији и да ѿорјиру.

- ПОРТИР: Па шта је онда?
- НАИВАЦ: Видиш – то испале да сам ти ја к’о ови што уђоше пре мене.
- ПОРТИР: Ја бих је убио!
- НАИВАЦ: И ја бих. Ал’ сакрила се на таван. Ипак, ухвати је кад је сишла да пиша...
- ПОРТИР: Културна жена... Рек’о сам ти да не жениш то! Јака ствар – професорка!
- НАИВАЦ: Када је ухвати – преломи јој ребра и једну руку...
- ПОРТИР: Мало! Али Богу хвала да те није омекшала за толике године.
- НАИВАЦ: ... кад се ја умори она дође до даха, па рече: “Ама – паре ћеш у кућу без рада да унесеш!” Ту се ја замислим. Па почнем да је слушам. И да видиш – убеди ме!
- ПОРТИР: Их, јадо! И утрпа те с’ ови!
- НАИВАЦ: Ма, реко’ ти – убеди ме! Оде с’ онај столњак и донесе неке зејтињаве боје, па каже – сад цртај на стакло! А што? питам је, а она каже: да нам буде лепо кад и ако некад гране сунце кроз њега. Мени да цртам уз ракију лепо, па нацртам – стог сена, рашчерупану кокошку, амбар и себе. Ал’ лоше сам испео – не личим на себе. Нема везе – могу увек да кажем да је то комшија Пера, откуд она зна шта ја цртам. Легнем онако пијан и заспем. Кад се пробудим – она однела оно стакло! Онаква, сва у гипсу, скинула и однела!
- ПОРТИР: Хтела је да се смрзнеш пијан! Е, ту би радио будак!
- НАИВАЦ: Пааа... Теп’о сам је само са руке... Ипак је било два стакла на прозор! Да је хтела да ме утепа скинула би оба? А уз то – ипак је она професорка српски језик! Не можеш то тек тако – будаком! Био сам је само рукама и ногама!
- ПОРТИР: Размекшала те! Ма чак и учитељка да је – не бих јој опростио!
- НАИВАЦ: Пази сад! Кад сам престао са тепање, кад се умори, она каже: “Гледај паре!”. Ја погледам – кеса пуна са евре!
- ПОРТИР: Ја бих се запитао откуд то њој?
- НАИВАЦ: Питао и ја! Али она каже: “Па видиш како цене наивце!”
- ПОРТИР: И???

НАИВАЦ: Е, ту сам је теп'о за сваки евро који је донела.
 ПОРТИР: Ту је докрајчи?
 НАИВАЦ: Ама јок! Умори се око 5400. И док сам се одмар'о – схватим да толико за један дан није могла да заради. Не са ове наше плате!

На шалџер куца човек средњих година – професор Н. Н.

ГОСТ: Изложба?
 ПОРТИР: Гледај, бре, мало! Видиш како уметници урлају и плачу поред својих слика! Је л' ти личи то на отворено?
 ГОСТ: Подсећа ма на ону изложбу на којој је уметник пустио овце да му попасу слике направљене од траве...
 ПОРТИР: Чуо сам за то. Онај пре мене је три дана чистио брабоњке. Е, видиш, ово је исти тај...
 ГОСТ: Немогуће! Он је умро пре три године!
 ПОРТИР: Ово му је послесмртна изложба. Али сада су овце скупе, па су изнајмили људе. Чекај, бре! Видиш ли колико је сати? Још није отворено.
(Заћивара шалџер)
 Где стадосмо, Миле?
 НАИВАЦ: Е, ту ја схватим – она продала оно моје...
 ПОРТИР: Продала? Шта продала?
 НАИВАЦ: Слику. Моју слику. Ону што сам на стаклу жврљао! Ја је ту поврати у живот и запусти фарму.
 ПОРТИР: Онолику фарму? Онолико имање???
 НАИВАЦ: *(Вади десетџак новчаница на једну, а ђодебео свежањ на друџу сџрану)*
 Ево, ово
(ђоказује на мањи свежањ)
 ти је годишњи приход фарме. А овај други свежањ је месечно од слика!
 ПОРТИР: Иииих!

2. СЦЕНА

Галерија. Уметници разгледају поставку и хисторично разговарају.

КУБИСТ: Види где је ставио мога “Прободеног бика”? На сред сале!
Па ту форма не може доћи до изражаја!

ХИПЕР: Каквог бика? Где је бик?

КУБИСТ: *(Показује камену коцку којој су на њредњој страни насађене две пирамиде)*
Ево га! Ето – ни ти га ниси приметио! Нормално да ниси
када ни једног рефлектора на њему нема!

ПОРТИР: Зашто господа пизде?

КУБИСТ: Ко је тај геца који је мога прободеног бика ставио на сред
сале?

ПОРТИР: Ја сам размештао изложбу. А где ти је тај бик?

КУБИСТ: Наравно да га не видиш када си ово мало рефлектора
разместио по овим мазаријама на зидовима.
(Мази кий)
А мој бик, највеће остварење двадесетог века, остао да чами
у тами.

ПОРТИР: Е, па, другар – када си слао кип могао си да напишеш шта ти
је то. Овако сам му ја дао име “Жуљовита столица за
седење”.

КУБИСТ: Како?

ПОРТИР: Шта како!? Замало да то чудо остане испред музеја. Седео
један радник носач на њему и да га нису нажуљала ова
избочења не би ни приметили да то није обичан камен, већ
назови – уметност!

ХИПЕР: То уметност? То није чак ни “назови – уметност”! То је
коцка са две нашрафљене пирамиде. И вероватно стварно за
седење неудобна *(седа на скулптуру)*.

КУБИСТ: *(Скаче на њега)*
Скоте! Фотографу неспособни!

ХИПЕР: *(Заузима боксерски ѓард)*
Боље и пропали фотограф, него неуспешни клесар над-
гробних плоча...

- КУБИСТ: *(Прилази слици Хипера која приказује човека са лулом који се одмара испод дрвџа)*
А ово је уметност? Био човек код деде на селу да му сиротом отме неко прасе. Деда сео да се одмори, мора човек када ради као црнац за овога неспособног скота – а споменути скот извади “Смену – 8” и шкљоцне. И то шкљоцне више пута – већа је вероватноћа да ће бар једном убости оно што слика... И макар да сам развије филм, него га одмах носи код фотографа на ћошку...
- ХИПЕР: У хиперреализму се ради најфинијим, јапанским четкицама и специјалним бојама... Уз то – ја немам тако велике фото – картоне...
- АПСТРАКТ: Опа – свађа! О чему се ради?
(Погледа слику)
Лепа фотографија.
- КУБИСТ: Ха!
- АПСТРАКТ: *(Иде уназад)*
Фин мотив – рурална средина, уморни деда после орања, капљица зноја...
(Седа на “бика”)
- КУБИСТ: Човече, пази – скрнавиш светињу!
- АПСТРАКТ: *(Тргне се, погледа бика)*
Уплаши ме, бре. Помислио сам да сам сео на неки експонат!
- ХИПЕР: Ха!
- ПОРТИР: Та жуљовита столица вам је неки “Крепани бик”, господине...
- КУБИСТ: “Прободени бик”, неписмене звери!
(Окреће се Ајспракџу)
А где је твој експонат?
(Прилази огромном џајну на коме су нацртани црвени џроуџао, бела елијса и џреко свежа је џовучена џлава линија)
Ово, ваљда? Шта би то требало бити?
- АПСТРАКТ: *(Увређено џрилази и окреће слику наоџако)*
Наравно да се не распознаје када су је погрешно окренули!
- КУБИСТ: *(Чиџа из зџужваноџ кайалоџа)*
“Мадона са дететом, апстрактно сликарство. Аутор...
- АПСТРАКТ: *(Поносно)*
Ја! Цврцан Гурановић! Шта кажеш?

ХИПЕР: (Милује елијсу)

Каква заносна Мадона! Какве обрине...

АПСТРАКТ: Хвала... Чекај... То није Мадона. То је дете. Мадона је плава...

Хијер и Кубисџи урлају од смеха. Порџир се мане ћорава џосла и одлази код Наивца у џорџирницу.

МОДЕРН: (Прилази џруџи)

Шта је смешно?

КУБИСТ: Ништа посебно. Гледали икону, па неко исприча виц.

МОДЕРН: А зар и икона има? Ја не видех ни једну?

Аџсџиракџи увређено исџравља слику, Хијер и Кубисџи се ваљају од смеха.

МОДЕРН: Ама – шта је смешно?

АПСТРАКТ: Ово!

Показује љубичасто обојену WC шољу из које расџе бонсаи – џрешња.

МОДЕРН: Хвала!

АПСТРАКТ: (Збуњен)

А?

МОДЕРН: Види се да познајеш модернизам. Свака част!

Хијер и Кубисџи се мало џримирују.

АПСТРАКТ: А?

МОДЕРН: Па ово је моје дело “Хумореска 1995”.

Хијер, Кубисџи и Аџсџиракџи не мођу да се џовраџе од смеха.

МОДЕРН: Хвала, хвала. Ма није то ништа. Имам ја и бољих и већих ствари. Зелену каду са цркнутом мачком обојеном у розе спремам за отварање пролећне сезоне у Метрополитену! То ће бити хит!

Осџала џројџа су на џраници ађоније.

МОДЕРН: (Посџаје сумњичав. Седа на “Бика”)

Шта вам је? Знао сам да је “Хумореска” успела, али ви претерујете...

Кубисџа крене да џа џомери са “Бика”, али се, у новом насџују смеха свали крај осџалих. Прилази Класик.

КЛАСИК: Шта је то? Већ су поделили клопу и пиће? Већ су пијани?

МОДЕРН: Они су пијани од рођења! Појма немам шта им је!

Уметници на патиосу још јаче заурлају.

НАИВАЦ: *(Ојрезно љилази љруји са љорбом на леђима)*
Је л' епилепсија?

КЛАСИК: Још горе! Мислим да се то у психијатрији зове "синдром уметничке колегијалне критике".

НАИВАЦ: *(Сјуиуиџа љорбу и вади сир, љиуиу и ракију)*
Имам ја лека за то! Домаћа од тридесет и кусур гради...

Сви се нагло смирују. Насијаје оишиџа љомеиџа око заузимања месџа. Наивац расијоређује храну и љиће љо "Прободеном бику". Суруиџа се слива низ кии. Кубисиџа љо и не љимеђује, већ очима љуиџа храну.

КЛАСИК: *(Брише рукавом усџа)*
Ма, не мораш да сецкаш! Имамо још какве – такве зубе!

НАИВАЦ: Ово је храм културе. Овде се једе културно!

МОДЕРН: Јебеш културу празног стомака.

НАИВАЦ: Господо, изволите!

Насијаје оишиџа љаника. Сви љрабе, љријају у усџа и љуијају не жваћући. Повремено, када љочну да се љуше, заливају ракијом. Све врло брзо несијаје. Осијаје само умаиђена скулиџура са које Модерн љеданџино сакуиџа заосџале сииџе љарчиће.

КУБИСТ: *(Држи се за сџомак)*
Мука ми је... Мој чир...

НАИВАЦ: *(Забринуџо ља љридржава исџод руке)*
Па што не жваћеш ако већ имаш чир?

КУБИСТ: *(Сџење)*
Како да жваћем кад ови само гутају... Ух... Не бих стигао... Ух...

НАИВАЦ: Идемо код лекара...

КУБИСТ: Био сам... Имам један већи на желуцу и један мањи на дванаестопалачном... Ух... Доктор каже да пазим шта једем и да једем полако, помало, али често...

НАИВАЦ: Па?

КУБИСТ: Полако и често никако не успевам... Ни оно да пазим шта једем... Али, оног – помало – се изузетно придржавам.

Почиње да љоврађа љреко слике Класика. Слика је љриказивала Леду и лабуда у крајње оисценој варијанџи.

КЛАСИК: Монструме! Шта то радиш?

ХИПЕР: Стварно... Жалосно за толику храну!

НАИВАЦ: *(Држи Кубисџи чело)*
Видиш да је човек болестан. Не вичи.

Низ слику се сливају цели ђарчићи сира и шунке. Пуши се ракија ђомешана са желудачном киселином.

КЛАСИК: Али... То је непроцењиво!

НАИВАЦ: *(Гледа еџикетџу у уџлу)*
А то непроцењиво кошта око... Хм... Петнаест евра?

КЛАСИК: Прави уметници никада се нису обогатили од свога дела.
Они раде за вечност!

КУБИСТ: Не сери, бре! Мука ми је и без тога.

КЛАСИК: *(Сџаје исџред своје друџе слике која ђоказује Леду и лабуду у ђози "69")*
Ђутађу, али не прилази овамо... Или...

3. СЦЕНА

Портџирница. Портџир неџџо шврља ђо ђарчетџу карџона зидарском оловком. Госџ цџика у снеџу. Закуца на шалџер.

ГОСТ: Смрзох се, човече. Пусти ме унутра.

ПОРТИР: *(Гледа на саџ)*
Још дванаест минута и тридесет секунди. Ко си ти да уђеш пре градоначелника и телевизије?

ГОСТ: Али – изложба је отворена! Ено, види – оно је неки хепенинг са пијењем, ждрањем и повраћањем по платнима. Дај ми да видим то. У Вукојебу је изложба сваке преступне године, а још никада нису стварали на лицу места. Пусти ме...

ПОРТИР: *(Гледа ка ѓалерији)*
Бог те видо – Миле упропасту ону добру домађу на ове стоке! Ти ћеш ту да ми чучиш до Судњега Дана! Или бар док не дође градоначелник... а то ти је отприлике исти период. И – ко си ми па ти?

ГОСТ: Смрзнути професор историје уметности...

ПОРТИР: *(Насџавља да шара ђо карџону)*
За то ти ја нисам крив! Нисам те ја терао да студираш.

- ГОСТ: *(Молећиво)*
Али, ја сам...
- ПОРТИР: А ја сам Лудвиг ван Гоген... Или беше ван Гог? Ја сам у музеју закон и – чучаћеш!

4. СЦЕНА

Галерија. Уметници повраћају у живој и повраћаној и онесвешћеној Кубистици.

- КЛАСИК: *(Жестоко шамара Кубисту)*
Моју слику, стоко! Убиће те Французи!
- АПСТРАКТ: Лакше мало, убићеш га ти... А што Французи?
- КЛАСИК: *(Усљорава ристи шамара)*
Пааа – ово што је он упропастио, ова “Леда и лабуд – поза 43” требала је да замени Мона Лизу у Лувру...
- АПСТРАКТ: Како слика да замени чистачицу?
- КЛАСИК: Коју чистачицу?
- АПСТРАКТ: Па ту... Лизу... Или је можда портирка?
- КЛАСИК: Како ти заврши Академију?
- АПСТРАКТ: Теже него ти. Ја нисам имао тату – портира на факсу!
- КЛАСИК: Али си имао Лубарду за стрица.
- МОДЕРН: Де, де. Не свађајте се. Човек је на самрти.
- КЛАСИК: *(Наставља са шамарањем)*
Стоко! Нећеш тако лако умрети! Толики долари рекламе одоше у ваздух!
- МОДЕРН: А ти шкрабни поново.
- КЛАСИК: Моја дела су непоновљива. То рука више неће насликати.
- ХИПЕР: Шта? Ти рукама сликаш?
- АПСТРАКТ: Ма, код њега је то свеједно.
- ХИПЕР: Како, молим?
- АПСТРАКТ: Мајмуни користе подједнако и руке и ноге. Само су њему ноге толико штрокаве да их користи само приликом уцењивања критичара: тада им прети да ће скинути ципеле. А са ципелама и спава – иначе би изазвао помор. Само зато ради рукама.

- КЛАСИК: *(Још бешиње шамара Кубистиу)*
Ти си ми следећи! Обожавам да апстракцију бацам у несвесну реалност, па да је после шамарима будим.
- КУБИСТ: *(Буди се)*
Ух... Ух... Лакше, човече! Шта сам ти урадио?
- КЛАСИК: Још пита?
(Полако се смирује)
Онесвестио си се, па сам покушавао да те пробудим.
- КУБИСТ: *(Ојииава образе)*
Ако овако будиш људе – како ли их тек бијеш? Где сам ја?
- МОДЕРН: На заједничкој изложби у Вукојебу. Отвара се за... Тридесет и шест секунди!

5. СЦЕНА

Портирница. Портир гледа у саи и врши главом. Кроз дебело ситакло види се Госи – до пола завејан и укочен. Једино још мрда љомодрелим уснама.

- ПОРТИР: Касне већ два и по сата. Можда је градоначелник и заборавио на ово срање? Човек има важније ствари – пословне вечере, приједи, коктели, лов са гостима... Јадан наш директор... Толико је полагао у ову изложбу. Рече ми онда када се напио, слабо подноси пиће, то му је фалинка: “Мрнцо мој поуздани, ако овај скуп најуметника земље не скрене пажњу министарства културе на мене – ја ћу се убити!” Јадан човек.

Портир наставља да црпа љо картиону. Посетилац, већ сав љокривен снежом усјева да љомери љрсџи и куцне љо ситаклу. Портир већ изнервирано ојивара љрозорче кроз које улеји кубик снега.

- ПОРТИР: Шта је, бре?
- ГОСТ: Ми... Ми... Ми...
- ПОРТИР: Рекао сам ти већ – не може пре телевизије. Кад бих ја све вас одмах пустио шта би било: дође телевизија, а гостију нигде нема! Разбежали се када су видели глупости. Па онда ја морам да се пресвлагим и глумим госта. Има да, када градоначелник каже: “Изложба је отворена!” – нахрупите сви, колико вас има.

ГОСТ: Ми... Ми... Ми...

ПОРТИР: А? Ко долази?
(Усипаје и дошперује кравати. Излази пред шројицу дебелишкиских, елегантно обучених људи који улазе у галерију)
 Оооо! Господа критичари! Извол'те, извол'те! Надам се да се нисте превише смрзли?
(Госп покушава да се умува с' њима)
 Марш, стоко! Ти као не чујеш шта ја причам! Не можеш ући кад и ова високоцењена господа!

ГОСТ: Ми... Ми... Ми...

ПОРТИР: Ти њихов колега? Е, будало моја. То што си историчар уметности не значи и да си њихов колега. Чак – супротно!

ГОСТ: Ми?

ПОРТИР: Гледај сада и учи се. Онај плави је син председника општине Стари Град... Он чак и не зна да постоје факултети. А и што би знао поред тате. А овај црни, задригли, он је истина конкурисао седамнаест пута на Академију. Нису га примили, не примају далтонисте са две леве руке, али мајка му је швалерка министра културе! Држећа госпођа, видео сам је једном. А онај риђи – е, он је троструки академик!

ГОСТ: Ми... Ми... Ми...

ПОРТИР: Па шта ако му је тата председник нижег већа владајуће странке? Ти мислиш да му је то помогло да добије титуле академика у Русији, Тунгузији и Курцистану? Појма немаш! Знаш ли ти да је он осам изложби морао да погледа да би те титуле добио? И ти још хоћеш с' њиме да уђеш? Пусти људе да на миру погледају ова срања, па да си иду кући. Мислиш ли да им је лако било до овде да се довуку? Ти можеш и су-тра да дођеш. Ове глупости ионако ни један музеј више неће да излаже. Стајаће оне, као и све изложбе до сада, до краја века код нас у магацину, па гледај колико хоћеш. Ма, носи и кући, ако ти је воља. А сад иди лепо кући, човече. Прехладићеш се.

Портир зашћивара врати. Снег полако завејава нос, једино шћо се још од Госпа види.

6. СЦЕНА

Галерија. Умјетници сјавају по скулптурама и пајосу. Из клозета се чује тешико повраћање. Портир понизно јурча око дебелишких, досјојансјивених кришчара, који са жађењем посмајрају умјетнике, а затим уз помоћ монокла, лује и врло дебелих наочара посмајрају изложбу.

ПОРТИР: Изволите, господо критици. Истрошите минут на ове глупости реда ради, па ћемо прећи тамо. Тамо имате предјело и виски. Мало касните, па сам вратио музику. Сада ћу да их зовнем.

(Наилази на Модернисју који се јросјиро по сред пода. Ђушине жа ножом)

Бежи мрцо, да прођу угледни гости! Ево, сада ћу ја!

(Трчи ка портирници и жусјиро разговара јреко телефона)

КРИТИК 1: *(Држи монокл и жледа неку слику)*

Бог те видо – и за ово су нас вукли петсто двадесет километара?

КРИТИК 2: *(Огромном лујом посмајра рам друже слике)*

Хмм... Врло занимљив рам... Квалитетан рам! Можда... Ђути, бар смо дошли авионом. Замисли ове мученике који су се вукли по овом кијамету преко оног села... Купићу овај рам!... Како се зваше оно село?

КРИТИК 3: *(Кроз дебеле наочаре посмајра слику са даљине од два – јири ценјиметра)*

Изгубица! Снег преко двадесет седам метара. Кренули су у августу да би били сигурни да ће стићи до јануара. И видиш – стигли на време! То ја зовем – поуздан саобраћај!

КРИТИК 1: Кој мој гледам ова срања када сам и онако далтониста?

КРИТИК 2: *(Сјавља лују у цей)*

А нема ни телевизије. Ма, људи – прекјуче сам ухватио себе како из навике буљим на улици у својој чувеној тв – пози у рекламни плакат рок групе “Анални контакт”! Уз то сам давао интервју некој пијаници која ми је пружала руку за динар! И док сам стандардно кењао онако мамуран – она шљокара ме плуну и оде!

КРИТИК 3: *(Брише дебела сочива и жмирка)*

Боже, боже! Па шта ради милиција? За шта толико пара прима? Е, када кажем ономе коме увек кажем има да...

- КРИТИК 2: Немој да му кажеш. Тек сам после укупчао да је та шљокара мој син који ми је тражио цепарац. А она моја бивша курва ни дете поштено не може да обуче, па личи на вагабунда...
- КРИТИК 3: Ех, што су ти данас мајке распуштене! Када кажем ономе...
- КРИТИК 2: Ама – не причај никоме! То је и моја брука! Све сам то сазнао тек сутрадан, пошто сам прочитао новине. Огроман, масни наслов: “Фамилијарно пљување – нова мода у породици водећег ликовног критичара”! А потписао онај пропасти уметник коме сам искасапио прву и, хвала богу, једину изложбу. Умислио човек да је величина после три међународне награде! Цврц! А и како сам могао после отварања веле-светског сајма апстрактне уметности да препознам сина?
- КРИТИК 3: Ама, рећи ћу ономе коме увек говорим, па ће тај назови – уметник да мало...
- КРИТИК 2: Већ сам рекао ономе коме увек говориш и већ свира клавир сломљеним прстима...
- КРИТИК 1: Ма, ја бих забранио информисање јавности! То само пуни уши јадном народу који и овако не зна шта да мисли. Да се ја питам оставио бих само други дневник са пробраним вестима из културе, а остало време бих пуштао музику. Пробрану и проверену музику... Ево баш овакву!

У галерију улази њорџир дирижујући музиком. Пада на колена њред њева-чицом и на коленима иде унаџрашке.

ПЕВАЉКА
СТАНОЈКА

ПРЦОЈКА: Моје срце лудо бије
Тика – так, тика – так
А мој драги само пије
Тика – так, тика – так
Моје срце лудо куца
Тика – так, тика – так
А мој драги са другу се
Шмуцааааааа
И ноћу је...
Тика – так, тика – так!

КРИТИК 2: Који глас! Који стас! Који текст! Прелазим у књижевне или музичке критичаре!

Критици прилазе ђеваљки и шћћћкају је.

ПОРТИР: Господо – изволите у сали! Позваћу вас када дође телевизија.

КРИТИК 2: Хвала ти к'о брату! Ти си врло капацитиван човек! 'Оћеш да будеш портир у Националној галерији?

ПОРТИР: Хвала, само знате – жена, деца...

КРИТИК 2: О'ш кустос да будеш?

ПОРТИР: Па немам ни целу основну школу?

КРИТИК 2: А шта ће ти школа за то? Ни ја је немам!

ПОРТИР: Ипак – жена ми има посао овде, а деца навикла на овакве, никакве школе...

КРИТИК 2: Ама – слушај! Ја морам да ти се захвалим за оволики труд. Задња понуда: да будеш директор Националне галерије?

ПОРТИР: У Београд?

КРИТИК 2: У Београд!

ПОРТИР: Паааа... Може.

КРИТИК 2: *(Вади визити – карћу и даје му је)*
На – и зови ме сутра.

ПОРТИР: А – јебеш то! Мој директор има пун кофер тих гована, па је још овде!

КРИТИК 2: *(Ослушкује музику која је већ ушла у сћоредну салу и врићољи се)*
Па шта 'оћеш?

ПОРТИР: 'Оћу – место директора у Београд! Оћу стан од четристо квадрата у центар! Оћу пос'о за жену у министарство – навикла већ да ништа не ради! Оћу приватне учитеље за децу... Или бар бланко факултетске дипломе за њих! Оћу...

КРИТИК 2: Ојс, мало! Много си ти мени мудар! Ти ниси из Вукојеба?

ПОРТИР: Нисам!

КРИТИК 2: А од куде си?

ПОРТИР: Од Лесковац!

КРИТИК 2: Земооо! Баш из Лесковац?

ПОРТИР: Баш! Мада мало с' периферију – једно село поред Врање!

- КРИТИК 2: Па и ја сам с' периферију Лесковац, само ближе Ваљеву.
(Грле се и љубе)
- КРИТИК 2: Све ће ти изградим.
(Пише њо визити – картици)
Овој ми је прави број. Само – нема претерување!
- ПОРТИР: Зар би твој зема претеруво у искоришћување ситуацију?
- КРИТИК 2: Пааа... Наравно да би! Него... она певаљка? Ел се мрнца она?
- ПОРТИР: А која се женска не мрнца? И то још певаљка?
- КРИТИК 2: А да ли би могло... Мислим... Да... Овај...
- ПОРТИР: Ти би мало умочио?
- КРИТИК 2: Рецимо...
- ПОРТИР: Кад је мог'о цео Вукојеб, што и ти не би мог'о. Оно... онај с' гитару јој је муж, ал' ја ћу га опијем, па ти мрнцај! Не зову мене за цабе Мрнца!

Критик 2 улази са вучјим осмехом у салу. Портир му се кези.

7. СЦЕНА

Портирница. Кроз сѝакло се види снежни киј човека са руком залепљеном за шалѝерско сѝакло. Портир ѝтелефонира.

- ПОРТИР: Ало... Милева... Не глуми поспаност кад глумица никад била ниси! Кажи том коњу да изађе из мог кревета и да си иде код своју жену... Жено, нећеш ваљда да спаднеш на то да ти швалер буде неки јебиветар из Вукојеба? Како то – немаш избор? Ма ако већ носим рогове – биће то рогови из Београд! Добро си чула! Сутра ћу биднем директор на Националну галерију у Београд!... Ало... Ало... А?... Шутнула си га у јајца и истерала га голог у двориште?... Видела га деца док правила снешка... Није страшно – и нема шта да се види... А и јес' швалер – директор на топлану у Вукојеб!... Јесте, смрзли би се без њега, али није он марка као неки... Не из Вукојеб, као ја на пример!... Сигурно је, почни да се пакујеш!
(Сѝушѝа слушалицу и окреће се леденом човеку)
Ето видиш! А ти запео – школа, па школа! У овој држави зграбиш када ти се да – то ти је највећи факултет! А?

ГОСТ: Ммм... Ммм...

ПОРТИР: А што хитну помоћ?

ГОСТ: Мм... Ммм...

ПОРТИР: Умиреш од смрзавања! Па што не кажеш? Сада ћу ја да те унесем... Е, баш немаш среће! Ено иде директор са градоначелником, телевизијом и целом свитом. Стрпи се још само мало, не умире се баш тако лако...

8. СЦЕНА

Портир шрчи кроз галерију и уз њу шупира носане уметнике.

ПОРТИР: Устај стоко! Устај! Е, Миле, јебала те твоја од три'ес гради! Устај!

Уметници се шешуравом дижу. Неко кашље, њонеко њовраћа. Сви шрљају гласе.

КУБИСТ: *(Илази из клозета и брише уста)*
Што их, бре, шутираш! То су академски грађани!

ПОРТИР: То? То су мамурни мајмуни! Иду градоначелник, директор и неки непознати са буљуком око себе.

МОДЕРН: И само зато нас будиш?

ПОРТИР: Иза њих иде телевизија!

УМЕТНИЦИ: *(Брзо се удешавају. Труде се да дошерају исјовраћана одела. Устаничени су)*
Телевизија? Права телевизија?

Наивац и даље сјава у ћошку. Портир шрчи у суседну салу у којој су кришници са музиком.

9. СЦЕНА

Сала у којој су критичари. Музичари улашено шкрије у хошку инструменџима. Испред њих је Критик 1 са две сломљене флаше у рукама, којима прети музици, нарочито певалки. Критик 2 сјава седећи, с' лицем по сред панаира са руском салатом. Сјао је изузетно био опремљен храном. Од Критика 3 вири само рука испод столице.

КРИТИК 1: С'г ће режем бијело грло! С'г ће режем бијеле груди! С'г...

ПОРТИР: Господине...

КРИТИК 1: Не прекидај! Не ометај уметнички рад!

ПОРТИР: Стижу директор и градоначелник...

КРИТИК 1: Ех, сад ме заболе...

ПОРТИР: И телевизија...

КРИТИК 1: Молим???

ПОРТИР: Локална телевизија...

(Критик 1 креће ка музици)

... Али биће на главној у "Хроници..."

КРИТИК 1: На београдској?

ПОРТИР: Аха. А уз њих стиже и неки проћелави окружен масом грмаља поганог изгледа... Мислим – он има поган изглед...

КРИТИК 1: *(Падају му жрлићи из руку. Почиње да се ширесе)*

ВЕЛИКИ ОН!!! Председник!!!

ПОРТИР: Пробуди ове твоје. Ја сам пробудио Каоуметнике.

КРИТИК 1: То је... У праву си... Како се зовеш? Ово ти нећу заборавити! Ево...

(Даје му визију – карџу)

ПОРТИР: Изеш ово! То је збуњивање лудог!

КРИТИК 1: Ааа, па јесте!

(Брзо шврља број телефона)

Ово је мој прави број. Шта год хоћеш! Само помози! Шта да радим?

ПОРТИР: *(Сјавља карџицу у џеп)*

Гооооспооодооо! Председник личноооо!!!

Критик 2 панично устјаје и рукавом делимично брише руску салату са лица. Сјаје у сјава "мирно". Критик 3 се диже и руши сјао. Такође сјаје у сјава "мирно".

КРИТИЦИ

2 И 3: *(Певају у сјавау "мирно")*
Јер Он је најдивнији
И најмудрији
И најпаметнији
И највећи
И једини...
(Застају и гледају око себе)
Ко? Где? Шта?

КРИТИК 1: Овде више нема зезања! Онај лудак дош'о на отварање!!!
Музика – трк!
(Музика џурчи у галерију)
Критика – трк!
(Сва џиројица истичавају. Портир ђолако иде за њима)

10. СЦЕНА

Галерија. Умејници стоје у врсти. Критичари истичавају и стају испред њих. Делегација улази у галерију и опресе снег. Музика почиње да свира химну.

КРИТИК 1: *(Обраћа се џитаристи)*
Не то! Оно...
(Шауће)

ГИТАРИСТА: Аааа... то!
(Шауће ђеваљки)

СВИ У ГЛАС: Јер он је најдивнији
и најмудрији
и најпаметнији
и највећи
и једини...

ПОРТИР: *(У заносу)*
И да опет буде поново!

КРИТИК 2: *(На уво џорџиру)*
Ђут, будало!

ПОРТИР: *(Шауће)*
Што?

- КРИТИК 2: *(Шайуће)*
Код њега не постоји “опет” и “поново”! После њега, ако
икада умре – расуло! Као и код онога пре њега!
- ПОРТИР: Живео ОН и увек ОН!!!
- КРИТИК 2: *(Шайуће)*
То је већ боље...
(Виче и айлаудира)
Живеооо!
- ВЕЛИКИ ОН: Ја... Хм... Хвала... Мислим... Овај... То... Баш то... И тако
то... Такође... Овај... Ето то... Да, то!
- ГРАДО-
НАЧЕЛНИК: *(Искорачује испред ЊЕГА, пада на колена. Мањи део
камера се окреће ка њему)*
Овај значајни, чак најзначајнији говор који заслужује да
уђе у све књиге говорништва на првој страни... Не! У
уводу!!! Тај говор заслужује да буде урезан на мермерну
плочу од чистог гипса и постављен на оронулу фасаду
зграде скупштине... Ево... Ја сам толико занешен и оп-
чињен ЊИМЕ да, иако нисам достојан стопа и стаза
којима је он ходао – морам ноге да му љубим!!!
*(Љуби ЊЕГОВЕ цицкеле. ВЕЛИКИ ОН је збуњен. Тело-
хранишћу му нешто шайуће)*
- ВЕЛИКИ ОН: Ах... Да, да... То...
(Милује по глави градоначелника)
... Да...
(Шайућу му)
Ах, да – слика!
- Градоначелник усмјаје, љуби МУ и лиже МУ руку, а сви се расипоређују
око њих. Сви се кезе камерманима и фотграфима.*
- ВЕЛИКИ ОН: И?
- Из праћње му шайућу.*
- ВЕЛИКИ ОН: А, то!
*(ВЕЛИКИ ОН шрчећим кораком обилази изложбу. За-
дихан седе на “Прободеног бика”. Тргне се, па поново
седне на “розове”. Мрда дућетом)*
Ох... Ох... Лепа жуљовита столица... Јаооо! Моје листер
одело!!!
(Збуњен, сенилно гледа око себе)
А шта ћу ја овде?

Сви му пријирчавају и бришу му задњицу. Телохранийељи покривају камере. Шайућу му нешйю.

ВЕЛИКИ ОН: Ааа... То... Хм... До виђења.

ВЕЛИКИ ОН излази са буљуком йтелохранийеља.

ДИРЕКТОР: *(Окреће камеру ка себи)*
Неизмерно нам је драго што нас је Једини и Највољенији, који је и заслужан за ово наше благостање, посетио у овом кризном тренутку, најтежем у нашој историји, у тренутку када обичан народ нема шта да једе... Хммм... Даклем, драго ми је што је ОН дошао у овај Накрајсвета Вукојеб...

(Махне руком исйред камере)

То бриши! Излетело ми! Даклем... Аха... У овај велики привредни и пољопривредни центар који толике паре даје држави, а тако мало захтева... Тек понеко намештење у Београду...

(Груне у йлач)

Не иде! Џабе ти све! Нема одавде излаза! Шта ти вреди милион евра без Београда!

КРИТИЧАРИ: *(У ѓлас)*
Колико?

ДИРЕКТОР: *(Тужно)*
Ма и више бих дао, али никога не знам... Мислио сам да је сада прилика... Али – не знам како се даје мито! Ја унем само да примам... И ту више нико не може ништа!

ПОРТИР: *(Вуче ѓа мало у сйрану)*
Пссст! Колико више?

ДИРЕКТОР: Ма, за Националну – и три милиона конвертибилних! И још милион ономе ко ме умува! Све кеш! Одмах на руке!

ПОРТИР: Имате толико???

ДИРЕКТОР: Наравно да имам! Већ двадесет година продајем музејске експонате.

ПОРТИР: Мени кеш – вама положај!

ДИРЕКТОР: Кур – кеш! Како да знам?

ПОРТИР: Сада ћете видети. Земо! Добијеш петсто хиљада еврића ако уместо мене поставиш ову будалу!

Директор са шупавим осмехом посматра Кришника 2.

КРИТИК 2: Овог кретенастог полтрона?

Директор се склупча и почне да цвили.

ПОРТИР: Ма, јесте дебил, али ради се о кешу! Ево – милион!

КРИТИК 2: Зезаш?

ПОРТИР: Кеш, човече!

КРИТИК 2: На руке? Одмах?

ПОРТИР: Е, одмах – не! Када би имао код себе папире за намештење, могло би. Овако...

КРИТИК 2: *(Вади свежањ из џепа)*
Ха! Ту сам те чекао! Где је тај бајаги кеш?

ПОРТИР: Свака част, земо! Ти си предузимљив човек!

КРИТИК 2: У поверењу: већ месец дана тражим неку будалу која би се прихватила посла у пропалој кући. А сад још и паре да кану! Ево ти папири, без пара! Да не кажеш да немам поверења у тебе. Али – од сада си ми стално на оку, запамти то!

ПОРТИР: *(Прилази директору који уљашено ситоји са ситране. Тихо му говори)*
Папири су ту, ал' тражи још мало пара. Имате ли још који евро или долар?

ДИРЕКТОР: Ако су папири прави – имам још милион!

ПОРТИР: *(Пружа руку Кришнику 2)*
Договорено!

КРИТИК 2: Кеш?

ПОРТИР: За петнаестак минута, да скокне човек до куће.

ДИРЕКТОР: *(Вади из џепова свежњеве девиза)*
Може и одмах, да не чека човек...

ПОРТИР: *(Одвлачи га у хошак)*
Па зар тако јавно!

ДИРЕКТОР: Ма, ја понео за сваки случај... Уколико успем да допрем до ВЕЛИКОГ ЊЕГА...

ПОРТИР: Па зар ви да нудите мито? Зар будући директор Националне галерије нуди мито пред камерама телевизије? Дајте ви то мени... Ја сам ситан... Ја и да се осрамотим – није страшно...

Портир убрзано њрја свежњеве у џејове. Неколико свежњева даје Кријику 2, а директору њијре. Кријик 2 се насмеши и њоклони директору.

КРИТИК 2: Извињавам се за малопређашње речи, господине директоре Националне галерије. Био сам у заносу џејкања. Надам се да ћемо и даље успешно сарађивати, док траје?

ДИРЕКТОР: Их, није то ништа! И горе су мене називали! Музика! Клопа, пиће! За све! На мој лични рачун!!!

УМЕТНИЦИ: (Збуњено)
Зар и за нас???

ДИРЕКТОР: За све!!!

Улећу конобари са брдом хране и њића. После неколико минућја алкохолноџ цунамија њочиње налећјање на њеваљку.

ДИРЕКТОР: (Бауља ка њевачици)
Сад ће ви'ш како мрња директор Националну...

КРИТИК 2: (Гази џа њо рукама и њејура већ доооброоо њијан)
Марш, куче! За то ниси платио! Она је моја!

КРИТИК 3: (Сайлеће кријика 2)
А што си ти бољи од мене? Ја први!

КРИТИК 1: (Ломи две флаше. У рукама му остјају џрлићи)
Где оно бесмо стали... Аха – с'г ће режем...

ПОРТИР: (Ломи флашу о џлаву Кријика 1)
Марш, барабе! Ви ћете сутра да јурите курве по Београду!
Ово је моје – вукојебачко! Дођи сестро! Дођи да ти брат уради инцест!

Наивац и даље сјава у њошку џалерије здравим, сељачким сном коџа нормалне сјвари не моџу њореметјији. Кубисј креће у клозеј држећи се за сјомак и усја.

11. СЦЕНА

Јуџиро у галерији. Наивац, будан, једе у свом ћошку. Портир, директор и уметници леже којекуда по сали. Критик 1 и Критик 3 спавају наслоњени на "бика". Цела галерија је у хаосу. Сlike и скулптуре су накривљене и разбацане. Свуда су парчићи печења, хлеба и флаша.

ПОРТИР: *(Буди се)*

Аууууууух! Није ово за моје године...

ДИРЕКТОР: *(Држи се за главу)*

Ни за моје... Да л' сам бар мрнцо певаљку или нисам?

ПОРТИР: Јесте и ви и сви ми остали... Осим уметника, они су само јели и пили.

ДИРЕКТОР: И? Какав сам био?

КРИТИК 1: Одличан! Урлала је скоро као код мене...

КРИТИК 3: Урлала је код свих зато што смо је силовали... Него... где нам је колега?

НАИВАЦ: *(Између два zaloжаја, у ћошку)*

Ту вашу силовану вам ваш колега одведе док сте били у коми. Обећао јој је све звезде естрадне сцене.

КРИТИК 3: Их, ђубре једно глуво! Он је увек нешто посебан. Није могао ни да силује као нормалан свет! Он је као фин и културан, хоће је само за себе! Стока себична!

КРИТИК 3: Али – брзо ће она да схвати. Где ће он, ликовњак и још наглув, да је гурне у звездице?

НАИВАЦ: Аха, и то вам поручује: од данас се не бави више мазаријама, сада прелази на урлање.

КРИТИК 1: Шта ли је мислио под тим термином: "мазарије"?

АПСТРАКТ: *(Прилази му клечајући четворonoшке)*

Чујем ли да спомињете мој уметнички рад? Хоћете да ми откупите слику? Само пет хиљада евра, због вашег имена!

КРИТИК 3: Ама не, причали смо о...

АПСТРАКТ: То је непроцењиво.

(Хвати га за колена)

али само вама ћу дати за... пет стотина???

КРИТИК 2: Не интересује...

АПСТРАКТ: Поклонићу вам је за педесет...

- КРИТИК 3: Пусти ме. Целог ме измаза својим бљувотинама...
- АПСТРАКТ: *(Не љушћиа)*
У иностранству се отимају за моје радове! Ево, слушајте – вреди бар једни пиво!
- ХИПЕР: *(Довлачи се и шчеџа Криџика 3 за друџу ноџу)*
Толико и вреди гос'н, толико и вреди. Толико вреди рам! Чим он слику продаје за једно пиво јасно је колико је сати! Ја, ја сам цењен и у хиперсвемиру! И ван њега! Мога "Деду са лулом" не могу вам дати никако испод гајбе! То никако!!!
- КРИТИК 3: Људи, пустите ме!
- ХИПЕР: Пола гајбе?
- КРИТИК 3: Ама...
- ХИПЕР: Макар једно, да разбијем мамурлук???
- АПСТРАКТ: Ха?
- Хиџер и Аџџиракџи скачу један на друџоџ и џребу се клечећи.*
- КРИТИК 3: Људи, шта радите! Ено вам двадесет гајби у ћошку! Пива има колико хоћете!
- Два умеџника крећу ка ћошку чеџвороношке, мувајући се уз љуџ. Модерн, Класик и Кубисџи дижу џлаве.*
- МОДЕРН
КЛАСИК
И КУБИСТ: Пиво??? Где???
- КРИТИК 3: У ћошку!
- Сви бауљају ка ћошку. Чује се оџварање џива и локање.*
- КРИТИК 1: Ух, и ја ожедних!
- КРИТИК 3: 'Ајмо!
- ПОРТИР: Господо, немојте дуго. Авион полеће за четрдесет два минута.
- КРИТИК 1: *(Сџавља монокл, вади диџиџрон и рачуна)*
То је... хм... око три гајбе пива, ако имамо превоз до аеродрома!? !
- ПРЕДСЕДНИК: Доћи ће по мене кола. И ја идем у Београд!!!
- Сва џроџица иду ка џајбама. Чују се узвици: "Живели!"; "Да смо живи!"; "Мени је мука!"; "Досадан си, бре"; "Живели!".*

12. СЦЕНА

Портирница. Портир и наивац мезеје сир и њишину. Пију домаћу.

НАИВАЦ: Је ли било пуно света на отварању? Ја га преспава!

ПОРТИР: Било је. Ови овде, па сви са телевизије, па музика, па ВЕЛИКИ ОН са свитом... Толико.

НАИВАЦ: А посетиоци?

ПОРТИР: Ко?

НАИВАЦ: Посетиоци... Гости... Они који су дошли због свог образовања, због културе, а не због обавеза?

ПОРТИР: Зар и такви постоје?
(Засијане и луги се њо челу)
 Ух, мајку му!
(Ошваре шалиер и њија њулс на снежној скулијури у њози куцања)
 Е, шта се деси... Али – шта да се ради – за уметност се треба жртвовати! Не... Није било посетилаца! Овде ти је увек тако!

НАИВАЦ: Штета!

ПОРТИР: Што штета? Гости само запрљају паркет и за ђабе праве гужву. И без њих је галерија препуна.

НАИВАЦ: Ма добро то, него ја када гости дођу – продам све слике, а сада...

ПОРТИР: А, то! Једну је купио један телохранитељ, каже да му се слаже уз нови регал. Остале су покуповали новинари, без гледања. Ја ионако тврдим да су они преплаћени за свој нерад...

НАИВАЦ: Немој тако – није ни њихов посао лак!

ПОРТИР: Јако је тешка ствар однети критику изложбе коју ја за пет минута најврљам у суседну зграду где им је редакција.

НАИВАЦ: А – штампање, коректура, лекторисање, уређивање текста?

ПОРТИР: Не зезај, човече! То све ради словослагач Мита у штампарии... А завршио је школу за “онакве”!

НАИВАЦ: Добро, кад кажеш. Ја сам са села, па не знам... Него... за колико си продао?

- ПОРТИР: Цењао сам се целих пет минута! Хтели динаре да ми увале!
- НАИВАЦ: Ниси ваљда примио?!?
- ПОРТИР: Па нисам ја од јуче!
(Вади кесу њуну девиза)
Ево! Је л' доста?
- НАИВАЦ: (Узима кесу и одмерава је њежински)
Тако – тако. У сваком случају – боље него да сам орао!
- ПОРТИР: Боље! А и мени је било од користи.
- НАИВАЦ: Како?
- ПОРТИР: Тако – остао празан простор од твојих слика, па ја обесио оно што сам синоћ жврљао.
- НАИВАЦ: Не надај се много... Прво треба да се пробијеш... Причала ми жена о томе... Да свет чује за тебе. Медији, рекламе...
- ПОРТИР: Па зар ти ја на крелца личим? Зар мислиш да ништа за ове године нисам научио? Док су ови критичари синоћ јурили Станојку, ја сам им откуцао критике и ставио у џепове капута које су, онако знојави – скинули! Има да се изненаде како су лепе критике написали!
- НАИВАЦ: Свака част! Чучи у теби уметник!
- ПОРТИР: Аха – чучи као у чулавцу! И само сере генијалности!
- НАИВАЦ: А како то да ти пропусти Станојку? Обично си први на њој?
- ПОРТИР: Па и синоћ сам био први. Али – ја радим као право мушко – тридесетак секунди и – готово! А ови остали је гњавили к'о балавци! Још онако пијани... Ето – тако сам имао пуно времена за критике.
- НАИВАЦ: Ех, где се ја успава на редаљки? Могао сам и ја једном, онако мушки као ти... А могао бих и сада...
- ПОРТИР: Тешко. Одвуче је онај критичар, мој зема. Већ су они у Београду. А обећали смо јој свашта...
- НАИВАЦ: Не ваља женама обећавати... Онда понекад мораш и да испуниш.
- ПОРТИР: Морали смо! После онолико мрцварења морало је да падне неко велико обећање, да нас не би пријавила милицији. А знаш... Чини ми се да се онај мој зема и мало загледао у њу. Може да се деси да она и успе у свету!

- НАИВАЦ: Тееешко... Али – желим јој све најбоље! Шта је све препатила у Вукојебу – заслужила је и боље од најбољег! 'Ајд онда. Хвала за паре. Одох на аутобус. А што се ти церекаш?
- ПОРТИР: Иди, иди... Ја једва чекам да видим фаце уметника када сазнају да из вукојебачког округа аутобуси успевају да се пробију једном у четврт века. А своју четвртину су потрошили када су долазили!
- НАИВАЦ: Ма и није смешно. Шта ће људи да једу? Где ће да спавају?
- ПОРТИР: Не секирај се за то. Као да су у Београду јели кавијар и спавали у "Хајату"? Мрнца има велику уметничку душу! Још ћеш да се изненадиш када их видиш идући пут – има да их подгојим к'о твоје прасце!
- НАИВАЦ: Онда, добро! Идем да жени дам паре!
- ПОРТИР: *(Хистерично)*
Жени!!!
- НАИВАЦ: А шта ће ми? Убедио сам је да ми инспирација долази само када се преједем и када се препијем. А за швалерке, Богу хвала, још никада плаћао нисам! И шта још човеку треба? Него???
- ПОРТИР: Шта те мучи?
- НАИВАЦ: Знаш онога мога комшију Столета?
- ПОРТИР: Знам. То је онај што ти стално краде део њиве.
- НАИВАЦ: Е тај. Стално помера међу за метар – два. Дојадило ми да је више враћам.
- ПОРТИР: Па што је враћаш? На вукојебачкој земљи може да се ради ионако само једном у десет година. Шта ће ти?
- НАИВАЦ: Никад се не зна. Шта ако у будућности ово постане туристичко место? Или ако нађу руду испод сметова?
- ПОРТИР: Тешко да има бушилице која ће пробити вукојебачки лед. Али... кад кажеш... И шта са Столетом?
- НАИВАЦ: Е, видиш оног "Прободеног бика"?
- ПОРТИР: Шта?
- НАИВАЦ: Ма, ону неудобну столицу!

- ПОРТИР: А, то видим. И шта са њом?
- НАИВАЦ: Е, знаш сада. Столе је мало лењив човек. Зато сам ја стављао све теже и теже камење на међу. Али још нисам видео онакву каменчугу као што је... столица. Када бих њу ставио мислим да би му дојадило да је помера сваки час. Можеш ли да ми средиш да се то дотера код мене на њиву?
- ПОРТИР: Али, то је експонат...
- НАИВАЦ: А ја сам аероплан! 'Ајде, Мрнџо, нисмо деца. Платићу.
- ПОРТИР: Бензин је скуп. А треба и изнајмити дизалицу... па камион...
- НАИВАЦ: Ево ти петсто марака, али да се постави код оне букве... Знаш...
- ПОРТИР: Ма, да ти урадим. Биће сутра постављено.
- НАИВАЦ: Не мораш да журиш. Може тек с' пролећа... ако га буде. Ја само да се не прода некоме другом.
- ПОРТИР: То да се прода?
- НАИВАЦ: Ма шта знаш. Грађа је скупа, а ту има подоста матер'јала. Ко зна... Уради ми то.
- ПОРТИР: Урадићу сутра. Ти знаш да сам ја поуздан човек – ја или урадим или не урадим.
- НАИВАЦ: Хвала онда. Наврни код мене.
- ПОРТИР: 'Оћу. Здравно.

13. СЦЕНА

Галерија. Сви лочу њиво. Портир им љрилази.

- ПОРТИР: Чија беше ова жуљовита столица?
- КУБИСТ: *(Увређено)*
“Рањени бик”
- ПОРТИР: О'ш ти ту столицу да продаш?
- КУБИСТ: Да продам??? Како то мислиш?
- ПОРТИР: Лепо – ти мени столицу, ја теби колико се договоримо.

КУБИСТ: Ама, то је као да ме питаш хоћу ли да једем! Наравно да хоћу. Педесет хиљада долара!

ПОРТИР: Слушај – ниси сад у Београд да се спрдаш. Ово је Вукојеб, озбиљно место!

КУБИСТ: *(Збуњено)*
Педесет?

ПОРТИР: Може, али динара.

КУБИСТ: Али, то је кило – два ракије?

ПОРТИР: О'ш или не'ш?

КУБИСТ: Ма о'м! Овај... хоћу!

ПОРТИР: Али – постоји услов. Треба да је однесеш до купца.

КУБИСТ: Али то има бар три тоне!

ПОРТИР: О'ш или не'ш?

КУБИСТ: О'м. Где је павиљон купца?

ПОРТИР: Ту близу. Нема ни двадесетак километара. Питај где је пут који иде ка Загуљеном брду. На врху брда налази се усамљена буква. Препознаћеш је, штрчи јој крошња из наноса снега. Е, крај ње спусти столицу.

КУБИСТ: Али – ја не познајем крај! Како рече да се зове то брдо?

ПОРТИР: Загуљено. А ако успеш да се попнеш на њега знаћеш и зашто га тако зову. 'Ајд, пожури. До сутра мораш да стигнеш. Обећао сам човеку.

КУБИСТ: Идем, идем.

Кубиста ујрџи бика на леђа и чепвороношке излази кроз вратица која му њорџир ојћвара. Несијаје у мећави.

ПОРТИР: *(Гледа на сати)*
Господо критичари – авион чека. Збогом господине директоре и – срећно!

ДИРЕКТОР: Хвала, Мрнџо!

14. СЦЕНА

Портир седи у портирници и чита новине. Уметници седе на паноу празне галерије поред портирнице и додају у круж флашу ракије.

АПСТРАКТ: *(Брише рукавом усна)*

Ууух... Добра! Сав сам се најежио! Једино добро у овом Вукојебу је – ракија.

КЛАСИК: Теби је добро све што удара у главу, па макар био и пајсер.

АПСТРАКТ: А ти што пијеш ако ти не ваља?

КЛАСИК: Ја сам у Београду пио само виски старији од дванаест година!

ХИПЕР: Лако је теби било када си натрапао на онога зоофила што је откупљивао све твоје лабуђе варијанте.

КЛАСИК: Ја сам своје слике продавао, за разлику од вас осталих.

КУБИСТ: И ја сам продао моју скулптуру, па сада пијете на мој рачун.

КЛАСИК: Па овде си једино и могао да је продаш. Овде ни не знају шта је уметност. Овде не пролази квалитет, него маса.

МОДЕРН: Тачно! Ту си у праву. Ти овде своју слику никад не би могао да продаш.

КЛАСИК: Наравно!

МОДЕРН: Ниси ме схватио. Овде зоофили имају домаће животиње за своје потребе. Нису им потребне болесне мазарије.

КЛАСИК: Хоћеш да кажеш...

АПСТРАКТ: Полако! И у Београду постоји зоолошки врт?

МОДЕРН: Да. Али тамо има и чувара са батинама.

КЛАСИК: *(Пије бубреге)*

Има, има.

Сви се смеју. Портир их прекида покрећом руке.

ПОРТИР: Тишина или ћу да вас истерам све на снег!

УМЕТНИЦИ: Опет?!?

ПОРТИР: Послушајте бар шта пише у новинама.

КУБИСТ: Шта да пише: Држава у кризи! Влада у кризи! Парламентарна криза! Народ у тешкој кризи! Жито преродило, а хлеба нема! ВЕЛИКИ ОН верује у боље сутра!

- ПОРТИР: *(Зачуђено га зледа)*
Па ти си промашио професију! Ти си новинар требао да будеш? Како си све погодио?
- КУБИСТ: Једном сам пре седам година читао новине.
- ПОРТИР: Свака част. Него – има и нешто што ниси погодио.
- КУБИСТ: Шта? Рецимо – развој пропале индустрије? Нова монетарна политика? Већа овлашћења владајућој структури?
- ПОРТИР: И то. Али има и нешто о вашој изложби од пре три месеца!
- КУБИСТ: Зар је толико прошло? Како то да нам ракија толико траје?
- МОДЕРН: Лако. Ти си овде тек петнаест дана. Два и по месеца си чистио снег по околним селима у повратку са Загуљеног брда. Богу хвала, сакупио си толико ракије да ће да нам потраје још који дан.
- КУБИСТ: *(Увређено)*
Ја сам вајао у снегу! Не чистио – вајао!
- КЛАСИК: Зови то како хоћеш, али матерјал за скулптуре си сакупљао по сеоским двориштима и улицама.
- КУБИСТ: Ту је снег био најквалитетнији и...
- ПОРТИР: Интересује ли вас шта пише или не?
- ХИПЕР: Хајде, кажи.
- ПОРТИР: Ево, пише овако: у општини Вукојеб у северојужној Србији дана тог и тог од тад и тад до тад и тад одржана је веома успешна изложба водећих уметника Србије...
- УМЕТНИЦИ: Опааа!
- АПСТРАКТ: И оставише водеће Богу иза ногу!
- ПОРТИР: *(Наставља да чита)*
Изложби су присуствовали ВЕЛИКИ ОН, чувени критици 1, 2 и 3 и градоначелник Вукојеба. Организација изложбе била је одлична, а у њој су учествовали директор музеја и, као посебно заслужан – портир Мрнца!
- ХИПЕР: А уметници? А ми?
- ПОРТИР: Има и то. Ево – изложба је била продајног карактера. Продате су све слике цењеног наивног уметника Милета из Зимуљивог села код Вукојеба.
- ХИПЕР: Шта? Он уметник? Ја бих...

- КУБИСТ: А ја? А мој бик?
- ПОРТИР: Одавде радио сигнали не могу да се пробију према Београду око тринаест месеци годишње, а ти си столицу продао када су људи већ отишли. Још не знају.
- КЛАСИК: Читај даље.
- ПОРТИР: На самој изложби најинтересантнији је био говор ВЕЛИКОГ ЊЕГА, који преносимо у целини на наредних осам страна.
- АПСТРАКТ: То батали! Већ знамо. Опет ће да пренесу парчиће из “Историје уметности”. Прескочи.
- ПОРТИР: *(Окреће листове)*
Аха, ево га крај. Пише: “А сада ћемо да вам пренесемо одјеке ЊЕГОВОГ говора у свету и земљи...” Добро, добро – прескачем... Хмм – ево: “После ВЕЛИКОГ ЊЕГА говорио је мали градоначелник Вукојеба...”
- МОДЕРН: И то је на исту тему. Прескачи.
- ПОРТИР: *(Окреће лист)*
Затим је говорио директор музеја и рекао...
- ХИПЕР: Прескок!
- ПОРТИР: Ово можемо. Нема много. “Рекао је: Изложба је отворена! С’ обзиром на велике заслуге директора музеја у култури, а потакнут овим надахнутим говором, ВЕЛИКИ ОН је поставио тог културног радника на место директора Националне галерије...” Бог те маз’о: зема испуни обећање!
- КУБИСТ: Ко?
- ПОРТИР: А? Шта ко? Не збуњуј ме док читам. Дакле: “Награде су одредили еминентни критичари 1, 2 и 3. У даљем тексту даћемо њихове краће биографије да би се видела озбиљност с којом је влада пришла овој изложби...”
- КЛАСИК: Прескок од око десетак страна!
- ПОРТИР: *(Врћи листове)*
Добро... Ево: “Награде су следеће...”
- УМЕТНИЦИ: Е, то!
- ПОРТИР: “Прва награда” – ледени човек који је, добром организацијом, смештен испред портирнице у специфичној пози која исказује полет и ангажованост, а демонстрира... очевитост... елитности... нашега... народа...
(Окреће поглед ка шалтиру портирнице)
Боже мој! Па они однесоше профу!

- ХИПЕР: Ко је ту скулптуру направио?
- ПОРТИР: Пааа, кад мало боље размислим – ја! Уз помоћ природе Вукојеба.
- ХИПЕР: То је крађа! Какав си па ти уметник?
- ПОРТИР: Ама, нисам уметник! Шврљам понекад нешто, али, Богу хвала – уметник нисам. Него...
- МОДЕРН: *(Режећи)*
Читај остале награде! Прва се увек ионако даје по политичкој линији.
- ПОРТИР: “Друга награда – апстрактни приказ...”
- АПСТРАКТ: Аха – ту смо!
- ПОРТИР: “... са главним насловом”: ”Уметност јела и пића” и поднасловом “Признаница бр. 782”. Слика је урађена на итисону и састоји се од реалистички приказаних парчића предјела, са употребом мириса разних пића и желудачне киселине. Ово је дело које се прима са више чула. Експонат је био постављен на поду у ћошку галерије. Сада се излаже у Националној галерији, без рама, оригинално како је и исечено у итисону...

У галерији завлада оштри мук.

- КУБИСТ: *(У иренујку ирисећања)*
То је моје! То је мој рад! То је мој чир!
- ХИПЕР: У том ћошку смо сви ригали...
- КУБИСТ: Али ја сам први! Ви сте после само били моји плагијатори!
- МОДЕРН: То је заједнички рад. А трећа награда?
- ПОРТИР: “Трећа награда – нејасна жврљотина на картону кутије за ципеле. Рад новог усмерења, надахнут, нејасних, али изражајних облика са потписом до ове изложбе непознатог уметника – Мрнце!”
- АПСТРАКТ: Па то си ти!?!
Ја сам.
- АПСТРАКТ: Али кад... Како?
- ПОРТИР: Док сте ви пијани спавали. Окачио сам само да вам покажем шта је квалитет. А не ове ваше жврљотине.

Настаје претеча тишина. Уметници љутићу ледају иортира.

- ПОРТИР: Шта вам је? То је само трећа награда!
Уметници крећу ка њему.
- ПОРТИР: Чекајте! Има и утешних награда!
- АПСТРАКТ: Кеш?
- ПОРТИР: Аха, и кеш. А и сетите се ко вас је хранио ова три месеца.
- ХИПЕР: *(Режећи)*
И истеривао на снег!
- ПОРТИР: Само када сте били неваљали. А иначе – топлота и храна!
- МОДЕРН: *(Намрзено)*
Дај пре крви да видимо то утешно!
- ПОРТИР: *(Уилашено чииа склуйчан у ћошку њортирнице)*
“Леда и лабуд у апстрактној форми. Слика реалистички приказује гађење аутора према сексуалним перверзијама...”
- КЛАСИК: Повлачим оно што сам рекао о Вукојебу! Мој квалитет и вредност су толики да чак и овде привлаче пажњу.
- КУБИСТ: Не заборави мој допринос твојој екстремно – ултра – квалитетној уметности.
- КЛАСИК: Никако, колега! Имате три процената!
- КУБИСТ: Само?
- КЛАСИК: Ја сам шљепав месец дана, а твој посао је трајао десетак секунди и...
- КУБИСТ: Пикасове слике ништа не вреде без његовог потписа!
- КЛАСИК: Ух, а ти си ми Пикасо?
- КУБИСТ: Не ја! Мој желудац. Он је...
- ПОРТИР: Друга утешна награда – жуљовита столица која својим масним нијансама и парчићима мяса по њој дочарава су-ровост живота који су нам наметнули инострани и домаћи издајници, као и издајници издајника, а које је ВЕЛИКИ ОН поменуо у свом говору... “Ето видите. То смо пропустили. Боље да смо све редом читали.
- МОДЕРН: То значи да су поред “Историје уметности” користили и Макијавелија. ОН га обожава.
- КУБИСТ: Ах, ја будала! Оно што продах за два кила сада је светска вредност!

- ПОРТИР: Не заборави масне нијансе и парчиће мяса. То су сир и пршута које је Миле донео.
- МОДЕРН: А, уз то – сви смо јели и пили. То је заједнички рад.
- КУБИСТ: Ти да ћутиш. Све смо то могли сами да урадимо ја и мој желудац.
- ПОРТИР: Да је било нечега у њему. Кад је празан – не можеш да произведеш масне нијансе.
- КУБИСТ: Ама, који је па тај твој Миле? Ни академију завршио није!
- ПОРТИР: Али је продао све што је донео на изложбу!
- КУБИСТ: *(Поносно)*
И ја сам!
- ХИПЕР: Продао? Толико би ти платили да си само камење носио!
- КУБИСТ: А на чији рачун пијете три месеца?
- ХИПЕР: На твој само петнаестак дана. А и то је при крају.
- КУБИСТ: Мој “Прободени бик”...
- АПСТРАКТ: Жуљовита столица!
- КУБИСТ: Зар је важно име? Важан је осећај који дело изазове код посматрача.
- ПОРТИР: Ја мислим да ни то није важно. Ја осећам велико олакшање док повраћам и сузим очима посматрам ВЦ – шољу, па је ипак не волим.
- МОДЕРН: Не свиђа ти се моја “Хумореска”?
- ПОРТИР: То нисам рекао. Да не беше ње сви би срали и пишали којекуде по галерији, па бих ја после морао да чистим. Овако – лепо су ти нађубрили трешњу. Добро је да ниси засадио глог или трњину – сви би се изболи.
- МОДЕРН: Стварно ти се свиђа? А тек розе мачку да видите, само ако се није усмрдела. Мислиш ли да је трећа утешна моја?
- ПОРТИР: *(Чииа)*
“А трећа награда припада реалистичком приказу...”
- КЛАСИК: Не мораш да завршаваш – Леда и лабуд у пози шездесет девет! Чудо како човек може да се превари у процени људи? А мислио сам да они критичари онакви какви су – ћорави далтонисти – не разликују масну флеку на зиду од слике...

- ПОРТИР: *(Наставља да чисти)*
“... реалистичком приказу чивилука који својом храстовом
основом и оплемењеним лаком приказује чврстину наше
владе у остварењу узвишених идеала које је ВЕЛИКИ ОН
прокламовао...” Који, бре, чивилук?
- УМЕТНИЦИ: Ја то нисам урадио? Ни ја! Ни ја!
- ПОРТИР: *(Лупи се по челу)*
Они то мој чивилук однели! Зато и немам бунду где да
окачим! Е, свака им част. Е за ову и оволику глупост ја
частим – тридесет кила домаће!
- УМЕТНИЦИ: Живео Мрнца! Хиљаду пута живео!

15. СЦЕНА

Галерија. Сцара понавља. Портир чисти новине.

- АПСТРАКТ: *(Цуџа ракију и даје флашу даље)*
Е, људи моји! Шест месеци смо овде, а ни мајка ме не може
позвати...
- МОДЕРН: И тебе је родила мајка? Није елипса? Или беше квадрат?
- АПСТРАКТ: Родила ме је и, хвала Богу, жива је и здрава. Ваљда? Истина
– одрекла ме се када сам академију уписао. Рекла ми је, к’о
данас се сећам: “Сине мој, седи код куће и говна једи. Веруј
ми – овде су говна слађа него бели хлеба у тамо некој
вукојебини...” Ето – баш тим речима!
- КЛАСИК: Мајка ти је била видовита!
- АПСТРАКТ: Мајка јесте, али ја сам био не кратковид, него кроз ћорав,
као онај критичар. Запео: Београд! Београд! Београд! Слава
и богатство! И стварно су говна у мом селу била слађа него
’леба у Београду. Оно – нисам га тамо баш често јео, а и када
сам га јео био је бајат, али – била су слађа! Ух, село моје!
Нигде храна није као у мом селу!
- ПОРТИР: *(Диге поглед са новина)*
Да то кажем Милету наивцу који вам сваки дан храну
доноси?
- АПСТРАКТ: Њему свака част! За њега се не качи. Он је редак душеван
човек. Него... Да те питам нешто?

- ПОРТИР: Питај.
- АПСТРАКТ: Овде бре стално пада снег. Пuteви су закрчени, авион слети једном у три месеца или ни тад... Како то да ти увек имаш новине?
- ПОРТИР: Ово новине? Ово је старо преко четрдесет дана. А што се питања тиче – баце их из авиона чим мећава мало попусти.
- МОДЕРН: Дај нам прочитај шта је било пре месец дана – да се тазе информишемо.
- ПОРТИР: *(Чиија)*
“ВЕЛИКИ ОН је рекао...”
- КЛАСИК: То као и увек...
- ПОРТИР: *(Окреће десетак сирана)*
Културна хроника! Може?
- ХИПЕР: Шта то беше култура?
- КУБИСТ: То је...
- ПОРТИР: Ма, зеза те, човече.
(Наставља да чиија)
“После успешног ангажовања код поставке која је у медијима названа “Изложба века”, Мрнца Куросављевић се указом министра поставља на место директора музеја Вукојеба...” Мрнца? Куросављевић? Нешто ми то познато делује?
- АПСТРАКТ: Па то си ти???
- ПОРТИР: А? Ко?
- УМЕТНИЦИ: Ти, Мрнцо! Ти си директор!
- ПОРТИР: Ја директор? Чега?
- КУБИСТ: Музеја! Музеја! Живео Мрнца!
- УМЕТНИЦИ: Живео!
- ПОРТИР/
ДИРЕКТОР: *(Усрђавља се. Сјаје досјојансјивено)*
Ја? Директор? Ми да будем директор? Па Ми нисам...
- ХИПЕР: Ама, ти си Мрнцо!
- ПОРТИР/
ДИРЕКТОР: Обраћајте ми се са “Ви”. “Ви господине”. Али – што ја? Ја јесам заслужан, најзаслужнији чак за развој Вукојеба, али... Немам никаквих веза... Ништа политички...

КЛАСИК: У вашу господску част, Мрнцо!
(Највеће флашу)

ПОРТИР/

ДИРЕКТОР: (Лући га по руци)

Стани, човече. Ја ово никада нисам очекивао, али када је већ тако, ја сам јуче припремио мало славље. Не пиј више тај метил – алкохол, сачекај мало.

(Окреће телефони бројчаник)

Али... Је л' то Тозина кафана? Како?... Кафана код Тозу? Па то сам и рекао... Ама, слушај ти – јеси ли ти конобарица или професорка на српски језик?... А шта ћеш код Тозу кад си професорка?... Ааа – мале плате у просвету. Е, онда си конобарица и немој више да ме учиш граматику, него донеси у музеј оно што сам наручио јуче. Боли ме уво за међаву, само ти донеси... Па, понеси лопату, па се пробиј... Како – изгубила наруџбину? Ево пиши: педесет порција мешано...

(Чују се узвици уметника: "То Мрнцо! Мрнцо мајсторе!")

Сто педесет порција ћевапи... Ондак – кокошка турена у прасенце, прасенце у овцу, овца у теле, а теле у вола и све реш печено! Ма какво сад јаје у кокошку? Шта ће нам јаја поред толико меса? За пиће нека Тоза одреди, према јелу... Пива бар два – три шлепера! Па ја ћу да платим! Ја сам сада директор!... Како не знаш? Ниси читала Политику?... Дођи, па ћу да ти дам да читаш. Има много леп ЊЕГОВ говор... Само пожуре – цркавамо од глади и жеђи. Тао!

УМЕТНИЦИ: (Певају)

Живео нам директор

Највећи и

Најбољи...

ДИРЕКТОР: Де, де! Не претерујте, кустоси моји!

АПСТРАКТ: Чух ли ја то добро?

ДИРЕКТОР: Да. Још те служе уши. Од данас сте ви кустоси Вукојебачке галерије.

(Показује прстима на "Политику")

Овде лепо пише да директори имају сва овлашћења у својим погонима, осим да вређају ВЕЛИКОГ ЊЕГА. А ја сам толико навикао на вашу гњавеж. Ово је моја прва прокламација. Нови поредак у музеју: ја наређујем – ви слушате! Кад пијемо – сви пијемо. Ко не слуша – сноси последице!

МОДЕРН: Јако нова ствар. Све као и до сада!

КЛАСИК: И чучање на снегу.
 ДИРЕКТОР: Али сада за то и плату добијате!
 УМЕТНИЦИ: Штааааа???

16. СЦЕНА

Просјор галерије испред њорџирнице. Кустоси, бивши уметници, сада лејо обучени и подгојени, седе на њајосу и додају флашу у круж. У њорџирници сјава млађи момак у њорџирском оделу.

МОДЕРН: *(Показује на новоџ њорџира)*
 Гледај какав је. Никада од њега директор. Чим он може да спава док мирише ракија – ништа од њега.

КУБИСТ: Тачно!

АПСТРАКТ: Је ли, Кубо, а твоји чиреви се не јављају више?

КУБИСТ: Ко руком однешени! Понекад помислим да онај доктор није имао појма.

КЛАСИК: Па и није. Било ти је мука зато што си био гладан. Вечито гладан.

ХИПЕР: Као и сви ми. Не испаде лоше све ово.

На врајџа, завејан снеџом, улази Наивац.

НАИВАЦ: Здраво господо кустоси!

КУСТОСИ: Здраво, Миле!

НАИВАЦ: А, колико видим – није лоше! Убуцили сте ми се. Здрава храна, здраво пиће, здрава околина...

КУБИСТ: Изе'ш овакву околину. Заборавио сам како изгледа сунце. За ових пет година у Вукојебу научио сам да постоје само две врсте времена – једно је када пада снег, а друго је мећава. Чиме бре ви стоку храните? Одакле вам шљиве за ракију?

НАИВАЦ: *(Смејуљи се)*
 А што мислиш да је од шљиве?

КУБИСТ: Па мирише...

ХИПЕР: Ма није битно од чега је. Док бије у тикву – добро је!

НАИВАЦ: Тачно. Донео сам још. А има и сира и шунке.

- КУБИСТ: Само ми немамо сто. Дај ми врати жуљовиту столицу да бар имамо на чему да једемо. Уметничким делима је место у галеријама, а не по њивама.
- НАИВАЦ: Жао ми је. То сам платио и могу да радим с' њим шта хоћу. А ти направи нову скулптуру па једите на њој.
- КУБИСТ: *(Диже дланове ка наивцу)*
Пу – пу – пу, далеко било! Зар су ово руке радника, физикалца? Ове руке пет година ништа теже од флаше нису дигле. И флаше ми постају тешке. Размишљам да набавим чокањ, али ме мрзи да идем до продавнице.
- ХИПЕР: Ма ко ће да се гњави да пресица у чокањ.
- НАИВАЦ: Е па онда – једемо с' патоса. Живели!
- Навале на јело и љиће. Улази директор.*
- ДИРЕКТОР: Опет ждерете. Шта је то: трећи доручак? Друга ужина?
- МОДЕРН: Ма дишо, мало мезетимо, да издржимо до ручка.
- ДИРЕКТОР: Много сам ја вас распустио. Одавно ми нисте цупкали на снегу.
- НАИВАЦ: 'Ајде, Мрнџо, пусти људе. Ја частим за десетомилиониту продату слику.
- ХИПЕР: Како успеваш толико да их насликаш?
- НАИВАЦ: Баталио сам четкицу и боје. Само се умажеш, па сто година не можеш да се опереш. А и мука ми је од мириса боје...
- ДИРЕКТОР: Пре ће бити да ти је мука од ракије.
- НАИВАЦ: Има и тога. Али сада сам купио штампарију. Најмодернију. Само штампам и потписујем. Мада размишљам како да избацам потписивање. Напорно.
- КУБИСТ: И продају се?
- НАИВАЦ: Као луде. Од како сам се прочуо, почеле крађе по селу. Скидају тарабе на којима сам у срца урезивао имена девојака. И из школе украдоше ђачку клупу на којој сам урезивао ђачке мудрости. Кад се само сетим како ме је уча лемао када ме је ухватио... Да је жив – свашта бих му рек'о. Седи, Мрнџо, замези.
- ДИРЕКТОР: Како да једем као стока – са патоса? Што као сви нормални и културни људи новине не поставите?
- (Распростира лисџове и на њих сџавља јело и љиће)*
Тако брате. Ово је година културе, а ми смо културна установа.

КЛАСИК: Од када то?

ДИРЕКТОР: Не јед гомна поред оволико хране! Сад ћеш на снег!

КЛАСИК: Повлачим питање!

У њишини жваћу и њију. Наивац се задубио у новину исцред себе. Помера њарче шунке да њрочииа њекси до краја.

НАИВАЦ: Бог те маз'о! Од када ти је ова новина?

ДИРЕКТОР: Тазе. Нема ни годину дана.

НАИВАЦ: И још их ниси прочитао?

ДИРЕКТОР: Не стижем. Имам превише обавеза. А и тек јуче су стигле. А шта је то толико интересно?

НАИВАЦ: Стојка Прцојка пева у Миланској Скали!

ДИРЕКТОР: *(Пада му сир из руке):* Коооо???

НАИВАЦ: Добро си чуо! Стојка Прцојка!

Директор ѓраби лисџи и чииа.

МОДЕРН: Која је па та?

НАИВАЦ: Сећате ли се оне певаљке што је забављала Критике на нашој заједничкој изложби?

КУБИСТ: Тада ми је било мало лоше, али сећам се.

НАИВАЦ: Е – она пева у Скали!

Сада се сви избече у њеѓа.

ХИПЕР: Зезаш, бре!?

ДИРЕКТОР: Јес', Бога ми! Пише. Изгурао је онај критик, мој зема. Прво јој нагур'о, па је изгур'о!

АПСТРАКТ: Е, на овом свету је баш све могуће!

ДИРЕКТОР: Када ви можете да будете кустоси – може и она да пева!

КЛАСИК: Ми смо академију завршили!

ДИРЕКТОР: А она по кафанама пева од своје треће године! А тело што има!!!

НАИВАЦ: Има.

ХИПЕР: *(Сџавља храну и њиће на њод)*

Чекни да видимо има ли још чега на тим папирићима.

Сви чииају њарчиће новина.

АПСТРАКТ: Иииииииии!!!

МОДЕРН: Шта је коњу? Пресече ме!

АПСТРАКТ: Е, за ово Мрнца може да нам повећа плату!

ДИРЕКТОР: Нема повишице. Фондови су танки.

АПСТРАКТ: (*Крије новине иза леђа*): Макар за десет посто! То му дође око три и по литра?

ДИРЕКТОР: Ево добровољца за чишћење снега...

АПСТРАКТ: Добро, добро. Ево: "Завршено је маратонско суђење директору Националне галерије..."

ДИРЕКТОР: Бившем диши? Читај брже!

АПСТРАКТ: "Инкриминисана особа је на место директора дошла после назови – успешне изложбе организоване у Вукојебу..." Види стоке! Назови – успешне!!!

ХИПЕР: Читај даље!

АПСТРАКТ: "Највеће откриће те изложбе је, како се читаоци вероватно не сећају, "Ледени човек" и та скулптура је посредством оптуженога директора одмах продата Лувру. У уговарању продаје главну реч водили су Критик 1 и Критик 3. Пошто се скулптура по постављању на централно место главне галерије убрзо отопила, откривено је да је "скулптура" у ствари замрзнути професор Н. Н. из Вукојеба, који је не трагом нестао пре више година, о чему смо такође писали. Ванредним заслугама модерне медицине професор је враћен у живот. Ипак, стање дуготрајне хибернације којој је био подвргнут изазвало је нежељене последице код јаднога професора. Одмах по буђењу постао је агресиван, претио убиством неке чије име најприближније звучи као "Мрнца". Због неприлагођености околини француски доктори су пацијента ставили у познату душевну болницу, ради даљег изучавања..."

ДИРЕКТОР: Хвала Богу. Паметан народ, ти Французи!

АПСТРАКТ: "... а српску Националну галерију тужили због покушаја преваре уметничком суду Уједињених Нација. Суђење је трајало превише дуго, па су директор и критици пуштени на слободу због застарелости поступка. Директор је суспендован и о њему се више ништа није чуло. Критици 1 и 3 сада врло успешно прате нове музичке трендове у нашем друштву. Поводом овог суђења ВЕЛИКИ ОН је изјавио..."

НАИВАЦ: Доста. Можемо и сами да прочитамо правну енциклопедија ако хоћемо.

ДИРЕКТОР: Јадан човек... Сам у белом свету, без посла, без пара, а самим тим и без пријатеља...

ХИПЕР: Јадан...

КЛАСИК: *(Диге флашу)*
Слава му!

ОСТАЛИ: Слава!

Настављају да пију и једу. Портир сјава.

17. СЦЕНА

Портир сјава. Кустоси и наивац иакође сјавају којекуде по галерији. Свуда су разбацане флаше. Улеће усманичени директор. Урла)

ДИРЕКТОР: Устај стоко! Устај брже!

МОДЕРН: Шта урлаш, бре? Баш сам сањао да ме јури гола Стојка Прдојка, а ја као бежим. И таман да ме стигне, а ти...

ДИРЕКТОР: Када те ја дохватим има гологуз по снегу да јуриш!

КУБИСТ: Шта је то толико важно да нам прекидаш поподневни одмор?

ДИРЕКТОР: Јавили телефоном из општине да сутра стижу експонати Свесрпске Свенационалистичке Свеизложбе која ће свечано бити отворена у Вукојебу.

АПСТРАКТ: Опет?

ДИРЕКТОР: Како опет? Па последње што је овде организовано је она ваша изложба пре дванаест година.

ХИПЕР: Па нећемо ваљда сваких дванаест година да организујемо нешто? То је велики посао, та организација!

ДИРЕКТОР: Велики посао? Сада ћеш да видиш шта је велики посао! Узимај лопату и раскрчи снег до пута!

ХИПЕР: Али шта сам ја...

ДИРЕКТОР: А ви остали – сакупите флаше и побацајте их негде!

ХИПЕР: Опс! Одох ја да чистим сметове!

КЛАСИК: Ви дишо баш волите Хипера! Увек му дајете лакше послове!
ДИРЕКТОР: Тишина! Хоћу до сутра све да сија. Иначе...
КУБИСТ: Иначе – шта? Идемо на снег?
ДИРЕКТОР: Иначе добијате лепо израђени отказ. Нема пића, нема кло-
пе. Опет на мазање!
МОДЕРН: Па, да кренемо на чишћење, људи. Пуно се скупило ових
година!
ДИРЕКТОР: И пробудите овог портирског скота!

*Директор одлази. Ајспракџи два – три џија дрмне портира, па дигне
руке од њега. Безвољно почињу да сакуљају флаше. Хипер сав уморан у
шалове звиждећи излази са лојалном.*

18. СЦЕНА

*Галерија је како – тако срећена. Ради сваки њен рефлексор, а зидови су
влажни и џуни џечурака. Портира сјава. Директор и кустоси каче нешто
налик сликама и копрљају нешто налик скулптурама по сали)*

КЛАСИК: (Брише зној са чела)
Аман, људи! Баталимо ово! Нека размештају сами уметници
када дођу.
КУБИСТ: У праву си. И који кретен нађе да прави овако кабасте
скулптуре? Као да нису чули за минијатуру?
ДИРЕКТОР: Не може. Можда уметници и не дођу. Кренули су пре четири
месеца и код Изгубице им се губи сваки траг. Можда су
доживели белу смрт!
АПСТРАКТ: Да пошаљемо неког да их довуче, па да их поставимо испред
галерије, као Мрнца оног лудог профу!
ДИРЕКТОР: Никога ја нисам постављао нигде! Чак сам га саветовао да
иде кући!
АПСТРАКТ: Де, де, шалио сам се!
ДИРЕКТОР: Много се ти мени шалиш! Могу ја...
У галерију нахрупи шест снежних џрилика.
ДИРЕКТОР: (Панично)
Аааааа! Дошао је по мене! И још се умножио! Браните ме!

МОДЕРН: Повећање?

ДИРЕКТОР: Колико год хоћете!

Кусиоси сѝају исѝред Мрнце. Снежне ѝрилике оѝресају снеж. Исѝосѝави се да су ѝо уметници.

ДИРЕКТОР: Ух, то су уметници. Здраво!

МОДЕРН: А повишица?

ДИРЕКТОР: Каква повишица?

КЛАСИК: Обећао си!

ДИРЕКТОР: Директори имају сва овлаштења – па и да лажу.

ХИПЕР: Макар десет литара?

ДИРЕКТОР: Теби је мало чишћења снега?

Хиѝер слегне раменима ѝомирен са судбином.

ДИРЕКТОР: Па, како сте, драги уметници?

УМЕТНИК 1: Како да будемо? Аутобус се заглавио на сто двадесет километара од Вукојеба. Ово је већ трећи дан да се пробијамо кроз сметове.

ДИРЕКТОР: И од горег има горе. Могли сте да идете преко Загуљеног брда. Тек тада би осетили оно што зову “задах смрти”.

КУБИСТ: Осетили би. Верујте човеку.

УМЕТНИК 2: Ми смо туда и ишли. Зар и неки други пут постоји?

Неко време влада мук. Улази Наивац.

НАИВАЦ: А, то стигли уметници! ’Ајде момци да се загрејете и да мало чалабрцнете.

Наивац вади из ѝорбе ѝришуѝу, сир и ракију. Мршави уметници очима ѝрождиру храну.

НАИВАЦ: Где ћемо ово? Ах, ево овде, за овај сто!

УМЕТНИК 3: То није сто! То је “Јуриш бика у кориди”!

НАИВАЦ: *(Расѝоређује храну ѝо “бику”. Пожледа Кубисѝу)*
Кубизам?

КУБИСТ: Ко би га знао? Изволте, господо уметници!

Уметници се бацају на храну и ѝрѝају је у усѝа.

19. СЦЕНА

Уметници леже по галерији. Портир спава. Из клозета се чује повраћање аутора "Јуриша бика у кориди". Кустоси и Мрнца посмајрају уметнике.

ДИРЕКТОР: Неке се ствари никада не мењају!

КЛАСИК: И понављају се циклично. То је стара теорија.

НАИВАЦ: Нешто ми је познат онај што брекће у ћошку? Као да сам га негде видео?

АПСТРАКТ: Јок. Он је Београђанин. А колико сам ја видео, овде тв сигнал не може да допре.

ДИРЕКТОР: Није тачно. Пре деветнаест година имали смо слику скоро целих пет минута. Без тона, истина...

НАИВАЦ: Ма – ни са телевизије ни из новина... Види – те јагодице... Па плаве очи... Кад би му додао гушћу косу...

ДИРЕКТОР И

КУСТОСИ: Немогуће!!!

НАИВАЦ: И када би био пуно дебљи?

ДИРЕКТОР И

КУСТОСИ: Немогуће!!!

Сви прилазе мршавом уметнику.

ДИРЕКТОР: Ипак... Је ли, момак... Да ниси ти...

Уметник: *(Почиње да рида)*

Јесам... Ја сам... Односно – био сам... Сада сам нико и ништа!

МОДЕРН: Немогуће!

УМЕТНИК

ИЗ ЋОШКА: А ипак могуће! Ја сам. Бивши директор овога музеја, бивши директор Националне галерије, бивши робијаш, садашњи уметник! Човек који је са врха стигао до самога дна! И испод дна!

ХИПЕР: *(Обраћа се Мрнци)*

Не иде овако! Не можемо оставити човека. Ипак смо за садашње благостање сви делом и њему заслужни!

ДИРЕКТОР: Потпуно си у праву. Господо кустоси – за мном!

Директор и кустоси иду ка портирници. Уметник збуњено иде за њима. Они скидају униформу са портира и онако жолож га бацају у снег. Портир се само склупча и настави да спава. Снеж њолако ваја од њега "Леденог човека".

ДИРЕКТОР: *(Пружа униформу уметнику)*
Био си добар директор... Ако хоћеш...

УМЕТНИК: Ја... Портир... Озбиљно то мислите?
(Призри униформу уз груди)
О, људи! О, судбино! Окреће се коло среће!
(Облачи униформу)
А помишљао сам на самоубиство! Не знате ви како је то – бити уметник!

АПСТРАКТ: Још увек се сећамо. Трауматично искуство, не заборавља се лако.

УМЕТНИК/

ПОРТИР: *(Улази у портирницу)*
Поново жив! Топлота! Храна! Пиће! Сигурност!!! Дајте ми чекић!

МОДЕРН: Шта ће ти?

ПОРТИР: Да разбијем она срања која сам правио.

Залеће се ка скулптури. Кустоси га с' шешком муком задржавају.

ХИПЕР: Полако, човече. Немој да уништаваш експонате!

ПОРТИР: Мрзим то! Мрзим! Мрзим!

КУБИСТ: Знамо, знамо. Али – долази нам градоначелник и телевизија. Све мора да буде у реду.

ПОРТИР: Добро... Смирио сам се. Само немојте никоме да кажете да је то моје!

КУБИСТ: Не секирај се. И ми смо све наше уништили. Остала је само моја "Жуљовита".

НАИВАЦ: То не дам! Где да нађем толику каменчину и како да је одвучем кроз оволике сметове? А и нико је не види. Има бар двадесет метара снега преко ње!

КУБИСТ: *(Молећиво)*
Али – озонска рупа? Глобално загревање?

НАИВАЦ: Какве то везе има?

КУБИСТ: Па, све је топлије. За хиљаду година отопиће се чак и овде снег. И шта онда?

НАИВАЦ: До тада ћеш бар десет пута да умреш од цирозе. А они у будућности нек лупају главу како смо ми на томе успевали да седимо!

КУБИСТ: Ја бих ипак...

НАИВАЦ: Не! А сада, док ови јадници спавају, да се ми мало окрепимо!
(Вади флашу из њорбе)

ОСТАЛИ: То!

НАИВАЦ: За галерију Вукојеба!

ОСТАЛИ: За галерију!

ПОРТИР: За Вукојеб, најлепше место на свету!

Флаша кружи. Из клозета излази аутор "Бика". Брише рукавом усна.

ДИРЕКТОР: Види, види. Има и будних.

УМЕТНИК: Имам гастритис, желудачну килу, камење у жучној кесици и чир на желуцу. Смучи ми се када брзо једем.

Директор, портир, наивац и кустоси се загледају и прасну у смех. Уметник их збуњено гледа.

20. СЦЕНА

Портирница. Портир се шећка. Из суседне просторије чују се гласови и музика. У галерију нахрупи наставник са буљуком деце. Опресају снег.

НАСТАВНИК: Је ли отворено?

ПОРТИР: Није још. Најавио је долазак ВЕЛИКИ ОН на свечано отварање, а касни већ девет дана. Али – уђите. Нека се дечица едукују.

"Дечица" уз урлик улећу. Скачу по скулптурама, руше и вребу слике.

НАСТАВНИК: Децо! Дечице! Полако. То су светске вредности!

ПОРТИР: (Тако наставника по рамену)
Пустите их. Смирите се. Деца су то. Наша будућност!

НАСТАВНИК: Али – од изложбе неће ништа остати!

ПОРТИР: Смислиће наш директор нешто. Бистар је то човек. Светски!

НАСТАВНИК: Али... Уметници! Шта ће они рећи?

ПОРТИР: За њих не брините. Они ће вам једнога дана, када се отрезне, бити до гроба захвални!

НАСТАВНИК: *(Сумњичаво)*
Ако ви тако кажете...

ПОРТИР: Кажем!

Наставља се демонстрација изложбе.

ЕПИЛОГ

ПРЕДСЕДНИК
МРНЦА: И тако доживесмо и то глобално загревање планете. Доживесмо и – преживесмо! Односно – како ко. Вукојеб јесте. Ја сам сада градоначелник јединог места на кугли земаљској на које понекад падне снег. Туризам нам доноси такве приходе какве остварује металски комплекс целог света. И то – ми за дан зарадимо колико они за годину! Омиљено излетничко место Вукојеба је Жуљовита Столица на Загуљеном брду. Тамо понекад падне и целих седам центиметара снега. Министри Републике Вукојеб, који су и сами некада били кустоси у музеју, пуно улажу у културу. Основана је и Национална Уметничка Кухиња и Национална Уметничка Кафана. У њима се хране и опијају уметници из целог света. Бесплатно! Трошкови се покривају извозом снега у кесицама, који постиже све веће цене на светским берзама. Влада Вукојеба је добро. Једе, пије и слуша већ помало одртавелу Стојку Прцојку. Вратила се старом, кафанском репертоару. А што да не – то се сада пева у Миланској Скали. Лепо нам је. Што и не би било? Па, ми смо старе уметничке душе!!!

КРАЈ